

UMCS

5-osios tarptautinės mokslinės konferencijos

**VERTYBĖS LIETUVIŲ IR LENKŲ KALBŲ PASAULĖVAIZDYJE.
TEKSTOLOGIJS KULTŪRINIAI ASPEKTAI.
TEKSTAS–TEKSTEMA–KONTEKSTAS**

2023 m. rugsėjo 7–9 d.
Vilniaus universitetas

TEZĖS / TEZY

5. Międzynarodowej Konferencji Naukowej

**WARTOŚCI W JĘZYKOWYM OBRAZIE ŚWIATA POLAKÓW I LITWINÓW.
KULTUROWE ASPEKTY TEKSTOLOGII.
TEKST–TEKSTEM–KONTEKST**

7–9 września 2023 r.
Uniwersytet Wileński

PARENGĖ / OPACOWAŁY

Kristina Rutkovska, Vilija Ragaišienė

Vilnius
2023

ORGANIZATORIAI / ORGANIZATORZY

Vilniaus universiteto Polonistikos centras,
Marijos Kiuri-Sklodovskos universiteto
Kalbotyros ir literatūrologijos instituto Lenkų kalbos
tekstologijos ir gramatikos katedra

Centrum Polonistyczne Uniwersytetu Wileńskiego,
Katedra Tekstologii i Gramatyki Języka Polskiego
Instytutu Językoznawstwa i Literaturoznawstwa UMCS

Bibliografinė informacija pateikiama
Lietuvos integralios bibliotekų informacinės
sistemos (LIBIS) portale *ibiblioteka.lt*.

ISBN 978-609-07-0912-2

<https://doi.org/10.15388/Proceedings.2023.36>

Copyright © 2023 Kristina Rutkovska, Vilija Ragaišienė

Published by [Vilnius University Press](#)

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution Licence](#), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

Demokratijos antonimai lietuvių kalboje

Studentai, paprašyti įvardyti kokie, jų manymu, galėtų būti žodžio *demokratija* antonimai, vardijo: *diktatūra, autokratija, arba autoritarizmas, totalitarizmas, tironija, monarchija, anarchija, vienvaldystė, tironija, leftizmas*. Politologai 20 a. paskutinio dešimtmečio režimus suskirstė į demokratinius, autoritarinius ir totalitarinius, tačiau trinarė tipologija neatskleidžianti politinių režimų įvairovės ir specifikos, todėl verta juos apžvelgti atskirai. Žodis *autokrātija* yra kilęs iš graikų kalbos žodžio *autokrateia* ir reiškia ‘vienvaldystė’. Tai tokia valstybės valdymo forma, kai vienam asmeniui priklauso nekontroliuojama absoliuti neribota aukščiausioji valdžia. Atkreiptinas dėmesys, kad jaunimo, atsakymuose į klausimą *Kas man yra demokratija?* vienoje anketoje teigiama: *Demokratijai būdingas pas y vumas, neveiksnumas. Autoritarinis režimas, gali būti teigiamas, gali būti neigiamas, bet tikrai nebus pasyvous*. Atrodo, kad daliai jaunimo ši sąvoka nėra neigiama arba kai kuriais atvejais net pranašesnė už demokratiją, nes autokratijoje yra tvarka, galų gale, tai taip pat valdymo forma, tačiau be smurto ir didelės prievartos.

Terminu *autoritarizmas* gali būti įvardijama *diktatūra*, tad koncepto aprašui svarbu išsiaiškinti iš šio žodžio sampratą. Žodyne teigiama, kad žodis *diktatūra* taip pat suprantamas kaip neribota vieno asmens ar vienalytės grupės valdžia. Kita *demokratijos* priešingybė, įvardyta jaunimo, yra *totalitarizmas*. Su autokratija susijusi tuo, kad yra kraštutinė autoritarinio valdymo forma, todėl kalbant apie autokratiją, šios valdymo formos apeiti negalima kaip ir kitų antonimų.

Bibliografija

- Politikos mokslų enciklopedinis žodynas*. 2007. atsak. red. A. Jankauskas, VU leidykla.
- Sinica, Vytautas. 2021. Leftizmas. *alkas.lt*, prieiga per internetą: <https://alkas.lt/2021/04/09/v-sinica-leftizmas/> (žiūrėta: 2023-04-04)
- VLE – *Visuotinė lietuvių enciklopedija*, prieiga per internetą: <https://www.vle.lt/> (žiūrėta: 2023-04-06)